

על אלו מומין פרק עשי בכורות

מא.

עין משפט
נר מצוה

נח א מיי פ"ו מהלכות ביאת
 מקדש ה' ה' ו' ו' ו' ו'
 מהל' אסורי מוצח הל' ג'
 טור י"ד סימן שט;
 גו ב מיי פ"ו מהלכות
 אסורי מוצח הל' ג' (טור)
 י"ד סימן שט);
 גו ג מיי פ"ו מהלכות ביאת
 מקדש ה';
 נח ד מיי שם הלכה יב;
 נח ה מיי שם הלכה יג;
 ס ו מיי פ"ד מהלכות
 אסורי מוצח הל' ג';
 סז ז מיי פ"ג שם הל' ג';
 סח ח מיי שם הל' ו' ו' ו' ו'
 הלכה א';

הגהות הב"ח

[illegible]

רבינו גרשום

[illegible]

ס"ה"ג ר"ב זה החרם. תימה אמאי לא קאמר מהיחא גרז דזקללות
של משנה מורה דכתיב דגריז דזקללות ויהיחא גרז לא היינו חרם
ומוס קצוב הוא דכתיב ציה אשר לא תוכל להרפא וי"ל דלמשנה
כ"י דנקט הכא זו אף זו דגרז שהוא חרם צ"ל צנזור ומפניו והיו
מוס ואפילו ילפת נמי שהוא לח מבחור

וְיֵשׁ מִצְפָּנִים דְּקֻאֲלָמְרִין בְּסֻמּוֹךְ הָיוּ
 מוֹס וּבְצִי קָלְלוֹת יְיָ נִקְטוּ וְזוֹ אֵף וְזוֹ
 שִׁילָקָה בְּגֵרֵב וְאֶפְּלוֹ בְּחָרֶס דְּקֶשֶׁה
 טַפְּסִין: **אָלָא** תִּלְתָּא הָווּ יְיָ בְּוִי.
 דְּקֶרָא דְּגַבִּי מוֹמִין דְּלִרְשִׁין צִירֵה זֶה
 הַחֶרֶס יֵשׁ מִצְפָּנִים יְיָ וּמִבְּחוּן דְּמִתְּרֵה
 לֹא מִבְּחוּן וְיֵשׁ מִצְפָּנִים וְיִמְיוֹן
 דִּישׁ מִצְפָּנִים לֹא מִתְּקִי וְאִם נִתְרַפְּאוּ
 מִמֶּנּוּ הַמִּלְרִיִּים שְׂמָא מַעֲשֶׂה נֶס הִיָּה
 וְיֵשׁ לְתַמּוּהָ הָא שְׁחִין מִלְרִים דִּלְכַּתְב
 צִירֵישִׁה דְּקֶרָא דְּקָלְלוֹת יְיָ מֵאֵן נִיהוּ
 דְּגֵרֵב וְחֶרֶס שְׁאִין לְכַסִּי רְפוּאָה
 צִהֵוּא קֶרָא מִבְּחוּן:
 אִילִימָא

הפנימיות שנפגמו ^א אבל לא שנעקרו יובעל גרב ובעל
קן וחולה ^ב ויטעבדו ^ג בו עבירה ושהמית
ע"פ הבעלים ^ד ויטומטום ואנדרוניגוס לא במקדש ולא
אין לך מום גדול מזה וחכמים אומרים אינו בכור אלא
לא והכתיב ^ה גרב באורייתא וחזוית לא והכתיב ילפת
זה החרס ילפת זו חזוית המצרית ואמר ר"ל למה נקרא
ולכתב עד יום המיתה בשלמא חזוית אחזוית לא קשיא
אן בחזוית דעלמא אלא גרב אגרב קשיא גרב אגרב
הא ביבש לח איתסי יבש לא מיתסי ולח מיתסי
מין מצרים ^ו וגו' ומדכתיב ובחרס הרי גרב לח אמור
להרפא אלא תלתא הוו דקרא יבש בין מבפנים בין
וין ומבפנים ^ז דמצרים יבש מבפנים ולח מבחוץ דכתיב
עבועות) באדם: והוקן והחולה והמוזהם: מנהני מילי
הכשבים [או] מן העזים ^ח פרט לוקן ולחולה ולמוזהם
^ט למעוטי זקן דלא הדר בריא אבל חולה דהדר בריא
עוטי חולה דלא אורחיה אבל זקן דהיינו אורחיה אימא
למעוטי הני דכחשי אבל מוזהם דלא כחשי אימא
וזהם משום דמאס אבל הני דלא מאסי אימא לא
יורה וכו': מנא הני מילי ^י דת"ר ^{יא} מן הבהמה להוציא
להוציא את הנעבד מן הצאן להוציא את המוקצה ומן
^{יב} הני בני קמלא נינהו ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים
קדש לא דילמא נקבה היא במדינה לא דילמא זכר
לא אנדרוניגוס בשלמא במקדש לא דילמא נקבה היא
זכר הוא תעשה נקבות ^{יג} חריץ וישחוט ^{יד} עלה אמר
וין או שבור חרוץ דומיא דשבור מה שבור במקום
עצם רבא אמר בלא שבור נמי לא מצית אמרת
מומא דאי סלקא דעתך ^{טו} הוי מומא כיון דאמר ^{טז}
חריץ דכתיב ^{טז} ומראהו עמוק מן העור כמראה
וליכתב רחמנא חרוץ ולא בעי גרב ^{יז} ואמינא חרוץ
גרב דמאס לא כל שכן כתב רחמנא גרב למימר
הוי מומא: ^{יח} (רבי ישמעאל אומר אין לך מום גדול
חרוץ דומיא דשבור לא אמרינן כרבא נמי לא אמר
מינכרא אבל היכא מינכר ^{יט} מום רע קרינא ביה
בעי

ידו מעממן דשזב אין נסקלין הבהמות דמודה בקנס פטור: דינמא
בבכורה וקמייתא חולין בעורה: וישמע עליה. דהא כמיז חרין
גרב זה החרם. ודאי מיתחר חרין (ס) נגע הוא: ופסיב. בנגעים
הילכך ליכתב חרין דמשמע במקום בשר נמי הוא מוס אף על גב
ר לא הוי מומא היכא דלא מינכר חרין כל כך כנקבות של בהמה:
לא

גמ' קפץ העליון. (ט) קפץ קשר העליון היינו ארכובתו מקום חזור השוק והיךר ולא קפץ התחמון סמוך לפרכות: כנגדו בגמל ניכר. שהגמל יש לו כנגד הארכובה (י) עכס בזלט לחוך לשון מורר בשחיטת חולין. ל"א שמעתי(י) כגון שזנב גמל מנגעת עד אותו ערקוס: וקסני ואסי ידידיהא. משום דאמרן לעיל [מ.] לא שמענו (כ) אלא את אלו הראשונים שמנה ביצנה והדר את אהא שמנה בזמניה שאינם סתמא אלא יחידאי קאמרי להו כגון ר' חנינא בן אנטיגנוס ור' חנינא בן גמליאל וס"ד פליגי רבנן עלייהו להכי הדר וקסמא אכלהו על אלו מומין

מסורת הש"ס

[illegible]

תורה אור השלם

1. עָרַת אֶשְׁכּוֹ שָׁבוּר אֶם חָרִיץ
וּלְבֵלֵי אֶם רָבָד אֶם לִפְתַּל
לֹא תִקְרְבוּ אֶל הָאֶשׁ וְלֹא תִשָּׁעוּ
לֵאלֹהֵי הַתְּהוֹמוֹת מִלֵּן הַתְּהוֹמוֹת
לֵאמֹר קִרְבֵּנוּ כִּי
2. יִכְבֶּה ה' בְּשִׁחוֹת מִגִּירִים
וּבְשִׁחוֹתֵיהֶם אֶת הַבְּתָרִים
אֲשֶׁר לֹא תִכְבֵּל לְחַרְפָּא:
בְּרַחֲמֵינוּ כִּי
3. יִקְרָאוּ אֶת פִּי הַבְּתָרִים
וְיִשְׁמְרוּ לִפְנֵי פִירֵה הַיִּקְרָא
שׁוֹן תִּשְׁמְרוּהֶם יִשְׁמְרוּהֶם
אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיעֵבֶלֶת בְּרַחֲמֵינוּ
וּבִבְחִינֵינוּ שְׁמוֹת אֵל
4. וְאֵם מִן הָאֶזְנָן קִרְבֵּנוּ מִן
הַשְּׁבָטִים אֶם מִן הַיִּשׁוּם
לְעֵלֶל אֶת הַמִּסִּים יִקְרְבוּ:
וּקְרָאוּ אֵל
5. דְּרֵל אֶל אֲנִי שִׁיבָלֵל
וְאִמְרוּ לִפְנֵי הַבְּתָרִים אֲדָמִי
יִקְרִיב מִסֵּם קִרְבֵּן לִי וְלִפְנֵי
הַבְּתָרִים מִן הַבְּתָרִים וּמִן
הָאֶזְנָן מִקְרִיבוּ אֶת
קִרְבָּנָם:
וּקְרָאוּ אֵל
6. רֵאשִׁית הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגֶעַת
וְהַתִּמְרָה מֵאֲדָרֵה עֲשֶׂה מִן הַשִּׁמְרָה
וְהַתִּמְרָה שֶׁ עָלֶיהָ כִּי יִשְׁמְרוּ
אֶת הַכֹּהֵן תִּקַּח אֶת הַנֶּגֶעַת
וְהָאֶשׁ אֶת הַנֶּגֶעַת וְהָאֶשׁ אֶת הַנֶּגֶעַת

מוסף רש"י

לֹא בִמְקוֹדֶשׁ. וְנֶפֶשׁ מִן
הַמֹּמֶה, לֹא מִבְּרִיזָה, וְלֹא
כִּשְׁמֵר גְּמוּלָה לִפְתָּח
נֶחֱקִי (שׁו"ת ח. א. ע"פ
הַבֵּלִיט), שְׂדֵה שִׁמְעוֹן לֹא
יִשְׁתַּלְּטוּ אֲחֵרֵי יוֹם
הַמִּשְׁכָּל, דְּמִרְמֵה עֲשׂוֹר
בְּחִסּוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלִמְדוּמֵה
שְׂמִילָה וְעֵשֶׂה וּמִסְכִּית (מִתּוֹרָה
ח. א. הַבְּרִיזָה). ח. א.
י קִרְיֵם כְּשֶׁם מִן הַחֶסֶד,
וְאֵל כֵּן נִשְׁמָה וְאֵל כֵּן
מִסְכֵּה מִתּוֹרָה ח. א. מִקְלָת
הַחֶסֶד (מִתּוֹרָה ח. א. מִקְלָת
הַחֶסֶד) וְאֵל כֵּן (ח. א. ע"פ
הַבֵּלִיט) אֲרֻבֵּי עֲשׂוֹר. ע"פ
דֵּה חֶדֶר ח. א. ע"פ עֲשׂוֹלֵם.
שְׁלֵחַ נֶחֱקִי, דְּפֻסֵּל לִבֵּי מִזֻּחַ
(ח. א. ע"פ), שְׂמִילָה ח. א.
וְשִׁמְחוֹת לִבֵּי מִזֻּחַ. הַבְּרִיזָה.
שְׂמִילָה לִקְרִיב עֲשׂוֹר (ח. א.
הַבְּרִיזָה). שְׂמִילָה ח. א. הַחֶסֶד
ע"פ דֵּה חֶדֶר ח. א. ע"פ
עֲשׂוֹלֵם וְעֵשֶׂה מִן הַחֶסֶד
(מִתּוֹרָה ח. א. מִקְלָת
הַחֶסֶד) ח. א. ע"פ עֲשׂוֹר
הַחֶסֶד לִקְרִיב עֲשׂוֹר (ח. א.
הַבְּרִיזָה). ח. א. ע"פ עֲשׂוֹר
חֶסֶד הַמִּתְקָרֵב מִן הַחֶסֶד.
ח. א. ע"פ עֲשׂוֹר כְּשֶׁם מִזֻּחַ,
וְכֵן לֵב מִזֻּחַ כְּשֶׁם מִזֻּחַ,
לִבֵּי מִזֻּחַ, ח. א. ע"פ עֲשׂוֹר
ח. א. ע"פ עֲשׂוֹר ח. א. ע"פ עֲשׂוֹר
(ח. א. ע"פ עֲשׂוֹר).

(א) חרוץ דחרס משמע חרוץ. להכי כתב רחמנא גרב למימרא דגרב לא משום חרוץ פסול דגרב הוי במקום בשר. וחרוץ במקום כב דשבור לא אמרינן אלא דאפילו במקום בשר הוי חרוץ. וכרבא לא אמר

שיטה מקובצת

אמאנו חורן כי כל שכן להכי כתב: **ס** דילמא ה"מ היכא: **א** אחד ברביעה ובנתיבה חסיד: **ז** זכר הם: **י** דקרא דגבי ממוני: **טו** האי דמתיב בקלות ובכור: **ס** ד"ה דמתיב כי נמחק מבאן ושייך אחר ד"ה וכתיב: **ל** הנינו מה שנואה: **נ** הכשבים מן העזים קרא: **טז** וגו' ודרשנין (לצורך הקרובות) [תנאן וכו']: **ז** דילמא הני מילי דרשינן: **ח** שמעישע ליה דקרא דנקט: **ט** קלות נמי נקט: **טז** הו' חול חל' מדכר הכי יאמלאן איך גרילתו חורן גרב. **כ** דקרא פ' גרבי: **י** מבפנים ובחוץ דמצנינים דהיינו מדין בקלות גרוב ובחורש מדין לפנים וכו': **טז** מאי גרבי: